

itinera Mercaturæ ergo, secundum Wolgam fluvium instituunt, in Siberiam, & Russiam duci; magnæ Buchariæ incolas illud per omnem Persiam venale circumferre; unde ad portus Maris Mediterranei venit. Bucharos Sinenses autem idem per omnem Chinam Cantonum usque ducere: patet hinc, Chinense, Persicum, & Russicum Rhabbarum, semper idem esse. SPIELMANNUS.

E N E A N D R I A

H E X A N D R I A.

BUTOMUS UMBELLATUS: *Calyx*, nullus. *Petala* sex. *Capsula* sex polyspermæ.

Herba olim in officinas recipiebatur; cui aperientem, deobstruentem vim MONTI tribuit: DALE. Cum vero pecora alio etiam pabulo deficiente illa vesci renuant, suspecti quid eam recondere cum fundamento conjicere licet.

D E C A N D R I A.

M O N O G Y N I A

ANAGYRIS FOETIDA: HASSELQU. *iter* 466. Vexillum alæque carina breviores in corolla papilionacea. *Legumen*.

Plantæ hujus folia, semen, officinalia sunt; folia tenera trita, illita Tumoribus, eosdem re-

134 DECANDRIA MONOGYNIA.

primunt. Semen commanducatum vomitiones vehementer ciet. DIOSC. DALE. Hanc in Creta odore solo capitis gravedinem inferre, à LINNÉ. *Amcen. Acad. differ. de Medic. Odor.* afferit.

CASSIA SENNA : foliis sejugis, subovatis; petiolis eglandulatis. Stipulæ patentis. Petioli luteo-colorati absque glandulis. Legumina ovali -- oblonga, refalcata.

Folia, & folliculi Sennæ Alexandrinæ in officinis habentur; Italicæ folia tantum. Folliculi sunt Legumina ovata, compressa, viridia, plura semina oblonga includentia; odoris nullius; sapore salino, levissimo, folia referentia; amaritie ulla gaudent. Inter medicamenta purgantia usitatissimi folliculi sunt: serosos humores, flavam bilem pituitamque ducunt. DALE. à LINNÉ.

Primus SERAPIO Medicamenti hujus meminit: Arabes, & non pauci Restauratores Artis nostræ folliculos foliis præferendos esse suaserunt; qui a nauseoso odore, & sapore immunes, multo minus etiam quam folia tormina excitant; stipites vero illis intermixti insigniter torminales sunt. Porro probe notandum, nec folia, nec folliculos coctionem ferre, monentibus *Cel. de CRANTZ, & SPIELMANN.*

GUILANDINA MORINGA : inermis; foliis subbipinnatis; foliis inferioribus ternatis. *Mant. 379.*

Poly-

DECANDRIA MONOGYNIA. 135

Polygama, ex Hermaphroditis duobus.
Legumen longum. Semina triquetra. An ge-
neris proprii?

Lignum in officinis receptum, flavo-pal-
lescens, cæruleo-tingens, subacre, amaricans,
in officinis sub nomine Ligni Nephritici venit; vi-
pellente, diuretica præditum: LINNÆUS. DA-
LE. Qui Nuces quoque Ben, aut Balanus
myristica dictas, ex hac arbore officinas habere,
asserit; quas sequenti modo describit. „ Fra-
„ ctus avellanæ minoris magnitudine, triquetri,
„ includentes, sub putamine corticoso, & pel-
„ licula candida, fungosa, nucleum triquetrum,
„ pinguem, albidum, saporis subacris, amari,
„ nauseosi, & oleosi; quibus vim calefacien-
„ tem siccantem, supra ac infra purgantem, bi-
„ lem pituitamque educentem tribuunt. „ SPIEL-
MANUS eorum usum, ob vehementes, supra
enarratas vires evuluisse scribit.

Folia in aqua, cum Calce, aut Sale excocta,
tum abluta, ut egregium olus in usum trahun-
tur. Siliquæ nondum perfecte maturæ, gratum
dant ferculum. *Onom. Botan.*

DICTAMNUS ALBUS: Calyx quinque-
phyllus, Petala quinque patula. Filamenta
punctis glandulosis adpersa. Capsulæ quinque
coalitæ.

Planta in Italia sub nomine Fraxinellæ no-
ta, *Sæculo XIV.* primum Dictamni nomine ap-
pellari cæpit: SPIELMANNUS. Ex hac in

136 DECANDRIA MONOGYNIA.

officinis folius radicis cortex; licet vires, capsulæ seminales longe majores quam radix promittant: *Cel. de CRANTZ.* Integra planta balsamo nativo terebinthinaceo turget adeo, ut atmosphæra hanc cingens effluviis ejusmodi plena, candela supposita, in flammam exardescere dicatur. Radix quæ in officinis habetur, recens odorem virosam spirat; saporem imprimit amarissimum. Huic balsamicas, pellentes anthelminticas vires à LINNÉ adscribit. Eandem radicem ut cardiacum, antipestilentiale, antihystericum remedium à multis enixe commendari, refert *Cel. de CRANTZ.* Cortex radicis putredini resistit. Icterus præcipue à vermibus natum curat. ILLUSTR. L. B. à STÖRCK vires hujus radicis in vermibus, Epilepsia, Chlorosi, Fluore albo, inordinatis suppressifque Mensibus, Febribus intermittentibus, egregias expertus est; & in *Libello de Flammula Jovis Capite secundo* publici juris fecit.

RUTA GRAVEOLENS; foliis decompositis; floribus lateralibus quadrifidis.

Rutæ herba in officinis asservatur acerrima, tetra, resolvens, alexiteria, antivenerea, pellens, carminativa, emenagoga, exanthematica, sudorifera, anthelmintica, phtiriaca à LINNÉ. Odorem penetrantissimum, ingratum, graveolentem planta habet; saporem ingratum, & cum amaritie subacidum; sanguinem dilutum, fluidiorem facit: SCHUVENEKE; & contusa, externe

terne applicata rubefacit. *Cel. de CRANTZ.*
SCHENEKIUS de venenis. p. 798. inquit. „ Rutæ
 „ facultas caustica; ut Erisipelas manuum, &
 „ frontis induxerit hortulano in Scotia, qui
 „ per aliquot dies hanc eruerat. “ Ideoque
PLINIUS Lib. 20. Cap. 13. Cicutæ succum,
 inquit, prodesse manibus colligentium Rutam.
 Usus Medicus plantæ in Peste, Epilepsia,
 Hysteria, Cephalalgia, Ophtalmia, Singultu à
 LINNÆ.

Medicamentum jam à PYTHAGORA cele-
 bratum, HIPPOCRATES resolvendi, urinam
 ducendi, venenum arcendi ergo commendat;
 ad flatus dissipandos GALENUS adhibuit; SPIEL-
 MANNUS. Externe, tusam cum sale recens
 plantam, addito Vino, Aceto, ad contusas, &
 emortuas partes *Cel. de CRANTZ* commendat.

MELIA AZEDARACH: foliis bipinnatis.

Flores in usum pharmaceuticum trahebantur;
 hos aperientes, seu deobstruentes scribit
 MONTI. Alii vero noxiam, seu venenatam
 facultatem iis attribuunt. DALE. *Cel. de CRANTZ,*
 „ MATTHIOLO inquit multum criminatur hæc
 „ planta, quod venenatissima stirps sit; cujus
 „ foliis interficiantur animalia, fructuum usu
 „ moriuntur canes, quos nec oves adtingunt.

MONOTROPA HYPOPITHYS: floribus
 lateralibus octandris; terminali decandro *Oed.*
dan. 232.

138 DECANDRIA MONOGYNIA.

KALMIA LATIFOLIA: foliis ovatis, corymbis terminalibus.

Folia animalibus domesticis, ut ovibus, vitulis, equis, bobus, vaccis aut lethalia, aut admodum noxia; contra sylvaticis, ac præcipue cervis, gratum salubreque pabulum: tamen foliis his pasti animalis caro, canibus exhibitæ, lethifera iis symptomata infert, homini minime noxia. In Kamschatka usus plantæ hujus est in Lue venerea. *Onom. Botan.*

KALMIA ANGUSTIFOLIA: foliis lanceolatis; corymbis lateralibus.

Folia æque venenatæ sunt indolis ac præcedentis. *Onom. Botan.*

LEDUM PALUSTRE: Calix quinquefidus. Corolla plana, quinque partita. Capsula quinque locularis, basi dehiscens.

Herba Rosmarini sylvestris sub nomine in officinis asservatur; amara, nidorosa est. Narcoticam, phantasticam, cephalalgicam, exanthematicam, phthiriacam vim habet a LINNÉ. Ob inebriantem vim quam possidet, in multis Saxoniae locis cerevisiæ incoquitur, ut citius rusticos inebriet; illam cerevisiam bonam putantes, qua per aliquot dies caput gravatur: BUXBAUMIUS. Vulgo ad abigendas Tineas apponi solet: RUPPIUS, DALE.

Oves plantam intactam relinquunt. Magni in œconomicis usus est ad coria densanda debito modo cum aliis præparata planta. Decoctum

DECANDRIA MONOGYNIA. 139

ctum foliorum recentium adhibetur ad cimices
e domibus lectisque pellendos: decoctum vero
herbæ contra pediculos suum, boum, si hoc
laventur, laudatur. *Onom. Botan.*

D I G Y N I A.

CHRYSOSPLENIUM ALTERNIFOLIUM:
foliis alternis. *Oed. Dan.* 366.

Planta in humidis crescit; acris, corrosi-
va à LINNÉ. In officinis hepatica, aurea
audit; & ad hepatis obstructions solvendas apta
creditur. *TABERNÆMONTANUS. p. 1224.*

SAPONARIA OFFICINALIS: calycibus
cylindricis; foliis ovato-lanceolatis: *Oed. Dan.*
543.

Radicem, herbam, femina plantæ hujus
officinæ recipiunt; planta sudorifera, diureti-
ca, emenagoga, anthelmintica est: à LINNÉ.
Extrinfecus ptarmicam esse, *DALE* asseverat.

SAPONARIA VACCARIA: Calycibus py-
ramidatis, quinquangularibus; foliis ovatis,
acuminatis, sessilibus.

Semen in officinis receptum olim fuit; vi
calida, sicca, urinam pellente præditum. *DA-*
LE.

TRIGYNIA.

SILENE MUSCIPULA: petalis bifidis; caule dichotomo; floribus axillaribus, sessilibus; foliis glabris.

Semen officinæ in nonnullis locis sibi vendicant; quod cum Saponariis, viribus convenire creditur. DALE.

PENTAGYNIA.

SEDUM ACRE: foliis subovatis, adnato-sessilibus, gibbis, erectiusculis, alternis; cyma trifida.

Herba in officinis olim usitata acris est, & vehementer excalesciens; succus aliquo liquore extractus, intrinsecus assumptus, Vomitus movet, crassos pituitososque humores potenter educit. Extrinsecus rubefacit cutem, in vesicas attollit, exulcerat. DALE.

Decoctum cum Lacte, vel Cerevisia paratum, scorbuticis inservit. GUNN. *fl. Norv. 60.* & Cl. BORRICHIIUS *de usu plantarum indigenarum in Medicina p. 54.* ait. Medicum Castrensem Professore Londinensem nomine BELLOW, hujus herbæ decocto in Cerevisia, quædam millia hominum contra Scorbutum sanasse. *Amen. Acad. 7. p. 492.*

Planta hæc cum indigena sit Austriæ, an non in eodem usus cedere posset?

AGRO-

DECANDRIA PENTAGYNIA. 141

AGROSTEMMA GITHAGO: hirsuta; calycibus corollam æquantibus; petalis integris, nudis. *Oed. Dan. 576.*

Semen olim in usu Medico erat; viribus calefacientibus, exsiccantibus præditum; in peflo cum Melle subditum Menses evocat: DALE. Decoctum foliorum externe adhibitum discutere, ulcera male indolis profunda que mundare, & consolidare, etiam in morbis Cutaneis cum fucceſſu adhiberi dicitur. *Onom. Botan.*

Inter Secale, & Triticum crescit planta: ejus semina cum Frumento excussa, & in molendino contrita, farinam reddunt cæruleam, cæteroquin innocuam, saporis amariuscule, subacris. *ZÜCKERT Mat. Aliment.*

AGROSTEMMA CORONARIA: tomentosa; foliis ovato-lanceolatis, emarginatis, coronatis, serratis. *Habitat in Syberia passim.*

Semen olim in officinis obveniebat; bilem per alvum trahere, ictis a scorpione subvenire, *Dioscorides* refert. DALE.

LYCHNIS DIOICA: floribus dioicis.

Semen olim officinæ asservabant; quod cum Agrostemmatibus Githaginis semine viribus conenire, DALE asseverat.

D E C A G Y N I A.

PHYTOLACCA DECANDRA: floribus decandris, decagynis.

Folia, radix, olim officinalia erant: folia anodyna existimantur; succus radicum purgat vehementer. Dale. Succus hic radicum ad unum vel duo cochlearia exhibitus, est purgans remedium in Virginia commune. *Onom. Botan.*

Tenella planta primo vere a Virginiae incolis editur; adultior venenata est: teste KALMIO. *Amæn. Acad. 6. p. 128.* Succus expressus jam adulatorum foliorum, in sole ad unguenti consistentiam inspissatus, contra Cancrum adhibetur; quamvis SPROEGEL sæpe medicamentum hoc inefficax se invenisse testetur: in scopum supra dictum recentia etiam folia ad loca cancrofa applicantur. Baccæ in autumnno ab infantibus impune sæpe comeduntur; licet earum succus, qui pulchrum, ast inconstantem colorem rubrum dat, cani exhibitus, Tremores, & leves Contractiones causaverit. *Onom. Botan.*

D O D E C A N D R I A

M O N O G Y N I A.

ASARUM EUROPÆUM: foliis reniformibus, obtusis, binis.

In officinis Afari folia celebrantur amaro-
acria, nauseosa; vi vomitoria, purgante, er-
rhina,